

مروری بر گزارش حسابرسی کل رژیم در ماه اکتبر

امروز، روز حساب است!

سیدعلی مددزیدی

در تازه ترین گزارش دفتر حسابرس کل رژیم که در ماه اکتبر ۲۰۲۵ منتشر شد، عملکرد چند نهاد رژیم به طور بی سابقه ای زیر ذره بین رفته است. این گزارش که بخشی از ارزیابی جامع دولت پس از دو سال فشار اقتصادی ناشی از جنگ و بحران های داخلی است، از نبود راهبرد منسجم اقتصادی، ناهماهنگی میان نهادهای اقتصادی و شکست در تأمین امنیت غذایی سخن می گوید. در بخش قابل توجهی از این گزارش، حسابرسی کل به سراغ وزارت اقتصاد اسموتیچ رفته است و سر و گوشی میان اعداد و ارقام وزارت جنبانده و به نتایج جالبی رسیده است. در خطوط امروز ورق اقتصاد «وقایع اسرائیلیه»، مروری کلی روی بخش هایی از این گزارش انجام شده است. دفتر حسابرس کل سرزمین های اشغالی (State Comptroller's Office) یکی از نهادهای نظارتی کلیدی در ساختار اداری کشور است که وظیفه ارزیابی شفافیت و کارآمدی نهادهای دولتی را بر عهده دارد. گزارش اکتبر ۲۰۲۵ در حالی منتشر شد که اقتصاد رژیم طی دو سال گذشته با سه چالش هم زمان مواجه بوده است: ۱. هزینه های جنگی گسترده، ۲. کاهش رشد اقتصادی و افزایش تورم، ۳. بحران در زنجیره تأمین داخلی و امنیت غذایی.

حسابرس کل در این گزارش با زبانی صریح از ضعف ساختاری در وزارت اقتصاد و نبود راهبرد ملی برای تداوم فعالیت های اقتصادی در شرایط اضطراری سخن می گوید. این سند عملکرد چند نهاد را مورد بررسی قرار داده و در بخشی از آن به طور تفصیلی عملکرد وزارت اقتصاد و صنعت را مورد بررسی قرار داده است. اولین چالش حسابرسی با اسموتیچ و دستگاهش این است که وزارت اقتصاد هیچ طرح جامع یا دستورالعمل اضطراری اقتصادی برای مدیریت بحران نداشته است. نه برنامه ای برای حفظ زنجیره تأمین کالاهای اساسی وجود داشته، نه چهارچوبی برای پشتیبانی از صنایع کلیدی در شرایط جنگ و اختلال بازار. در این راستا گزارش اشاره دارد که وزارت اقتصاد فاقد بانک اطلاعاتی به روز از ظرفیت تولید ملی، مسیرهای تأمین مواد خام و ذخایر استراتژیک بوده است و در صورت بروز بحران شدید، کشور قادر به تضمین تأمین پایدار مواد اولیه و کالاهای اساسی نخواهد بود.

این موضوع به ویژه در حوزه امنیت غذایی نمود پیدا کرده است. گزارش نشان می دهد که هیچ برنامه عملیاتی برای تأمین مواد غذایی در شرایط اضطراری وجود ندارد و این خلأها تنها با واردات پر می شود، چنان که رژیم اسرائیل مطابق آنچه که در شماره های قبل عارض شدیم بخش قابل توجهی از نیاز غذایی خود را از طریق واردات تأمین می کند. طبق داده های ارائه شده در گزارش، نسبت واردات به تولید ناخالص داخلی رژیم در سال ۲۰۲۳ حدود ۲۶۹ درصد بوده، در حالی که میانگین کشورهای عضو OECD بیش از ۵۱ درصد گزارش شده است. این شاخص نشان دهنده وابستگی ساختاری اقتصاد رژیم به تجارت خارجی و ناکارآمدی سیاست های داخلی سازی است.

در یک فقره دیگر این حسابرسی نشان داده است که با وجود

تصمیم وزارت دارایی در اواخر سال ۲۰۲۳ برای اختصاص ۱٫۶ میلیارد شکل (۴۸۹٫۵ میلیون دلار) از بودجه ائتلاف به نیازهای جنگی، تنها ۸۶۰ میلیون شکل (۲۶۲٫۹ میلیون دلار) به این امر اختصاص یافته است

در عین حال، حسابرس کل خاطرنشان می کند وزارت اقتصاد نتوانسته روند تسهیل واردات را به گونه ای هدایت کند که هزینه زندگی برای مردم کاهش یابد. دو برنامه «بدون توقف در بندر» و «آنچه برای اروپا خوب است، برای رژیم اسرائیل هم خوب است» که با هدف ساده سازی واردات و کاهش هزینه کالاهای مصرفی طراحی شده بودند، در مرحله اجرا با تعویق های اداری، ناهماهنگی نهادی و کمبود منابع انسانی متوقف مانده اند. در طرح اول قرار بود فیلترهای قوانین استاندارد برای کالاهای وارداتی حذف و تعدیل بشوند و در طرح دوم نیز وزارت دارایی مصوب نموده کالاهایی که در اتحادیه اروپا گواهی استاندارد دریافت می کنند دیگر نیاز به پایش استاندارد در رژیم ندارند.

گزارش بخش قابل توجهی را به کنترل قیمت ها و سیاست های رقابت اختصاص داده است. بر اساس یافته ها، شاخص قیمت کالاهای مصرفی در سرزمین های اشغالی طی ۱۸ ماه گذشته بیش از ۸ درصد افزایش یافته است. در برخی گروه ها مانند مواد غذایی، نرخ افزایش قیمت حتی به ۱۲ درصد رسیده است. حسابرسی در این بخش تأکید دارد وزارت اقتصاد در تنظیم بازار کالاهای اساسی و اعمال نظارت بر زنجیره های توزیع، عملکردی ناهماهنگ داشته است و فقدان شفافیت در قیمت گذاری و ضعف در کنترل انحصارها موجب تشدید هزینه های زندگی شده است. یکی از محورهای مهم گزارش، «شکاف میان سیاست گذاری و اجرا» است. به گفته حسابرس کل، وزارت اقتصاد نتوانسته میان اهداف کلان دولت؛ افزایش بهره وری، حمایت از صادرات، توسعه صنایع فناوریانه و ابزارهای اجرایی خود، هماهنگی ایجاد کند. به عنوان مثال، برنامه های حمایت از صنایع فناوری از جمله حوزه FoodTech و AgriTech که ترکیب فناوری و صنایع غذایی محل مأموریتشان است، با تأخیرهای شدید مواجه بوده و تخصیص بودجه ها به دلیل بروکراسی مضاعف عملاً به تعویق افتاده است.

اما جنگ

جنگ محل یکی از مناقشات اصلی سازمان حسابرسی با وزارت اقتصاد است.

طبق اعلام گزارش حسابرسی، جنگ دو سال گذشته تا پایان سال ۲۰۲۵، ۲۵۰ میلیارد شکل (۷۶ میلیارد دلار) هزینه خواهد داشت و همه اسرائیلی ها «این هزینه هنگفت را خواهند پرداخت و نسل های آینده نیز آن را خواهند پرداخت». دفتر حسابرسی دریافت که در دو سال قبل از ۷ اکتبر ۲۰۲۳، دولت به هیچ وجه به موضوع آمادگی برای شرایط اضطراری اقتصادی نپرداخته است. علاوه بر این، وزارت دارایی هیچ برنامه ای برای جنگی طولانی مدت که بیش از یک ماه طول بکشد، آماده نکرده بود و «هیچ مازاد اضطراری در بودجه دولت وجود نداشت که امکان تأمین فوری نیازهای نظامی و غیرنظامی را فراهم کند». همچنین ظاهراً دولت در رسیدگی به نیازهای داخلی از جمله بازسازی در شمال، با مشکل مواجه بوده و در ارائه پاسخی جامع به مسائل اساسی مانند کمبود نیروی کار شکست خورده است. در یک فقره دیگر این حسابرسی نشان داده است که با وجود تصمیم وزارت دارایی در اواخر سال ۲۰۲۳ برای اختصاص ۱٫۶ میلیارد شکل (۴۸۹٫۵ میلیون دلار) از بودجه ائتلاف به نیازهای جنگی، تنها ۸۶۰ میلیون شکل (۲۶۲٫۹ میلیون دلار) به این امر اختصاص یافته است.

اعتیاد به واردات

یکی از مفاهیمی که گزارش حسابرس کل به صورت تلویحی نقد می کند همان نظریه اقتصاد داخلی است که اخیراً در ادبیات سیاست گذاری رژیم مطرح شده. وزارت اقتصاد مأموریت داشته با تقویت تولید داخلی و کاهش وابستگی به واردات، تاب آوری اقتصاد را افزایش دهد؛ اما آمارها خلاف این را نشان می دهند. روشن است که برخلاف این شعارها وابستگی به واردات کالاهای اساسی افزایش یافته و بالاخص در ایام جنگ بالا رفته است. تولید صنعتی رشد منفی ۱٫۴ درصدی داشته و نرخ اشتغال در صنایع کوچک و متوسط ۳٫۲ درصد کاهش یافته است.

گزارش اکتبر ۲۰۲۵ دفتر حسابرس کل، نه تنها یک نقد فنی به عملکرد وزارت اقتصاد رژیم است، بلکه تصویری از شکنندگی ساختاری اقتصاد و تضادهای داخلی ساختار حکمرانی ارائه می دهد. وابستگی بالا به واردات، ناهماهنگی میان نهادها، کمبود شفافیت در تخصیص بودجه و نبود برنامه های اضطراری اقتصادی، همگی نشانه هایی از بحرانی عمیق ترند که در لحظه قطع شدن ارتباط رژیم با جهان خارج، هویدا خواهند شد. در شرایطی که رژیم اسرائیل برای جبران هزینه های جنگ ناچار به افزایش مالیات ها و کاهش بودجه های توسعه ای شده، وزارت اقتصاد زیر تیغ حساب و کتاب رفته است. انتظارها این بوده است که اسموتیچ و ساختارش در این دو سال راه حل های نوآورانه ای برای حمایت از صنایع داخلی و کاهش هزینه های زندگی ارائه دهد؛ اما گزارش نشان می دهد فاصله میان برنامه ریزی و اجرا بسیار عمیق است. به طور خلاصه، پیام اصلی گزارش حسابرس کل این است که رژیم هم در تطابق دخل و خرج کمیتش لنگ است و هم در حوزه برنامه ریزی و راهبرد چینی.